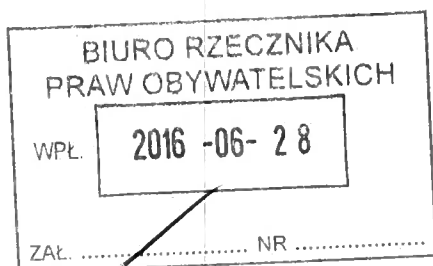

Warszawa, dnia 23.06. 2016 roku

Sekretarz Stanu

DWOiP-I-072-21/16

Pan

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

Odpowiadając na pismo Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 24 maja 2016 r., w przedmiocie podjęcia inicjatywy legislacyjnej w kierunku zmiany obowiązujących przepisów prawa, które zagwarantują osobom przebywającym w jednostkach penitencjarnych minimum 4 m² powierzchni mieszkalnej w celi, uprzejmię przedstawiam stanowisko Ministerstwa Sprawiedliwości.

Zasadne jest wskazanie, iż Rzeczpospolita Polska poprzez ratyfikowanie *Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie dnia 04 listopada 1950 r., Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego lub poniżającego traktowania albo karanía*, przyjętej przez Zgromadzenie Narodów Zjednoczonych dnia 10 grudnia 1984r. oraz Protokołu fakultatywnego do w/w Konwencji, zobowiązała się do zapewnienia osobom pozbawionym wolności praw i zasad w nich określonych oraz respektowania zakazu stosowania tortur oraz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karanía. Na aprobatę zasługują także uwagi, iż do zapewnienia osobom pozbawionym wolności

w jednostkach penitencjarnych godnego i humanitarnego wykonywania kary pozbawienia wolności odwołują się standardy Organizacji Narodów Zjednoczonych – Wzorcowe reguły minimalne Narodów Zjednoczonych dotyczące postępowania z więźniami, tzw. Reguły Mandeli oraz zapisy Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych.

W powtarzających się rekomendacjach Europejskiego Komitetu do Spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu, wydanych po wizytach w Polsce począwszy od 1996r., w tym ostatniej z czerwca 2013r., Komitet zalecił polskim władzom podwojenie wysiłków na rzecz zwalczania przeludnienia więzień poprzez przyjmowanie strategii mających na celu ograniczenie lub zmianę liczby osób umieszczonych w więzieniach oraz tak szybko, jak to możliwe, dokonanie rewizji ustanowionej przepisami prawnymi normy dotyczącej powierzchni mieszkalnej przypadającej na jednego osadzonego tak, by we wszystkich jednostkach penitencjarnych na jednego osadzonego przypadają co najmniej 4 m² w celach wieloosobowych i co najmniej 6 m² w celach jednoosobowych, nie wliczając w to powierzchni zajmowanej przez kąski sanitarne znajdujące się w celi.

Władze polskie, doceniając aktywność Komitetu w zakresie podnoszenia standardów funkcjonowania instytucji państwowych, w których przebywają osoby pozbawione wolności, oraz standardów traktowania takich osób, wyraziły wolę wypełniania, w miarę możliwości, zaleceń powizytacyjnych. Porównanie danych wskazanych w sprawozdaniu - odpowiedzi na raport Komisji będący efektem okresowej wizyty w Polsce w dniach 5-17 czerwca 2013r., wskazuje iż faktyczny stan zaludnienia jednostek penitencjarnych na dzień 03 czerwca 2016r. uległ obniżeniu do 87,7 % w oddziałach mieszkalnych, w porównaniu do 93,4% w kontrolowanym okresie. Podejmowane działania mające na celu zmniejszenie zaludnienia jednostek penitencjarnych polegają m.in. na :

- pozyskiwaniu dodatkowych pomieszczeń zakwaterowania,
- wprowadzeniu systemu dozoru elektronicznego odbywania kary, jako

nieizolacyjnego systemu wykonywania kary pozbawienia wolności,

Przeprowadzona w drugiej połowie 2013 r. kontrawencjonalizacja, czyli zmiana kwalifikacji niektórych kategorii czynów karalnych z przestępstw na wykroczenia zagrożone karami aresztu maksymalnie do 30 dni, karą ograniczenia wolności lub grzywny rzeczywiście ograniczyła krąg osób osadzanych w Zakładach Karnych za drobne czyny.

Obowiązująca od 01 lipca 2015r. nowelizacja ustawy *kodeks karny* wprowadziła rozwiązania mające na celu zwiększenie efektywności i rozszerzenie możliwości stosowania kar o charakterze nie izolacyjnym. Na dzień 20 czerwca 2016r. karę w Systemie Dozoru Elektronicznego odbywały 2.745 osoby. Docelowo Systemem Dozoru Elektronicznego w 2017 roku może zostać objętych 15 tysięcy skazanych.

Dolegliwości wynikające z dużego zaludnienia zmniejszane są poprzez inicjowanie wszelkiej, ukierunkowanej prospołecznie aktywności skazanych, realizowanej w miarę możliwości zarówno na terenie Zakładów Karnych jak i w środowisku otwartym.

Ministerstwo Sprawiedliwości w zakresie aktywizacji zawodowej więźniów poprzez pracę przygotowało pilotażowy program pracy więźniów, którego celem jest zmniejszenie obciążenia finansowego społeczeństwa oraz budowanie poczucia sprawiedliwości u skazanych, prowadzącego do skutecznej resocjalizacji.

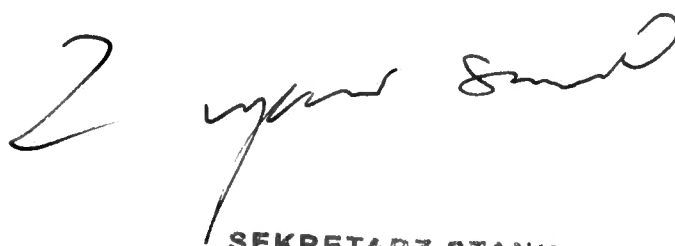
Realizowany jest także postulat zapewnienia każdemu osadzonemu możliwości spędzania części dnia poza celą, angażowania w różnorodne celowe zajęcia. W jednostkach penitencjarnych realizowane są programy readapcyjne, uwzględniające potrzeby różnych grup osadzonych w zakresie : przeciwdziałania przemocy i agresji, przeciwdziałania uzależnieniom, przeciwdziałania prokryminalnym postawom, w zakresie aktywizacji zawodowej, kształtowania umiejętności społecznych, poznawczych, integracji rodzin, ekologii, zajęć kulturalno-oświatowych, sportowych i innych.

Zmiany ustawy Kodeks Karny, racjonalne wymierzanie kar wolnościowych, ostateczność orzekania kar zastępczych pozbawienia wolności, system dozoru

elektronicznego, przy wzroście świadomości prawnej społeczeństwa, wprowadzanym programie pracy więźniów, pozwoli na zmniejszenie u odbywających karę pozbawienia wolności negatywnych psychologicznych następstw pozbawienia wolności, czemu w znacznej części wystąpienia Rzecznik Praw Obywatelskich poświęca uwagę. Ponadto zmniejszająca się liczba osób osadzonych, pozwoli na stopniowe dostosowywanie cel mieszkalnych do wskazanych standardów w zakresie powierzchni mieszkalnej.

Reasumując, na dzień dzisiejszy, uwzględniając realia gospodarcze kraju należy podejmować działania wpływające na zmniejszenie przestępczości poprzez edukację, kontynuować politykę eliminowania wykluczenia społecznego mniej zamożnej części społeczeństwa, aktywizację zawodową, co w konsekwencji spowoduje, że do zakładów karnych trafiać będzie coraz mniejsza liczba osób, a to automatycznie pozwoli na zwiększanie powierzchni mieszkalnej celi przypadającej na jednego osadzonego.

W chwili obecnej nie ma dostatecznie uzasadnionych podstaw do ingerencji legislacyjnej w zakresie zmiany przepisu art.110 ustawy z dnia 06 czerwca 1997r. – *Kodeks karny wykonawczy*. Niemniej, z uwagi na istotną wagę tej problematyki, powinny być podejmowane działania mające na celu monitorowanie wykonania zaleceń Europejskiego Komitetu do Spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu.

SEKRETARZ STANU
w Ministerstwie Sprawiedliwości

Patryk Jaki

MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI
Departament Wykonania Orzeczeń i Probacji
00-950 Warszawa, Al. Ujazdowskie 11
Centrala tel. (22) 52 12 888
-1-

1) MOWP-1-072-21/16
UMP: 160621-01417

BIURO RZECZNIKA
PRAW OBYWATELSKICH
WPŁ. 2016 -06- 28
ZAL. .... NR .....

Pau
Adam Zodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich